

Svatý Mikuláš – symbol štědrosti a blížících se Vánoc

Vánoce pomalu klepou na vrata a především pro děti je jejich první předzvěstí mikulášská nadílka. A kdeže se nabrala?

Abychom vystopovali její kořeny, musíme se přesunout v prostoru a čase do přelomu 3. a 4. století do oblasti Malé Asie, kde působil biskup Mikuláš, jenž proslul svou štědrostí. K jeho osobě se váže velké množství legend, proto také patří k neuctívanějším světcům v Evropě (jen v ČR je mu zasvěceno 188 kostelů!). Je patronem námořníků, rybářů, obchodníků, pastýřů, dětí, chudých, pronásledovaných a mnohých dalších.

Jeho funkce nadělování dárků zřejmě vzešla z pověsti, podle níž zachránil tajným obdarováním penězi tři dcery zchudlého šlechtice, který je chtěl pro nedostatek financí na věna prodat do nevěstince.

V některých částech světa (USA, Anglie, Švédsko a jinde) se od štědrého sv. Mikuláše odvozená postava Santa Clause stará

vánoční nadílku. U nás je s Mikulášem spojena tradice mikulášských obchůzek v předvečer

jeho svátku (6.12).

Nejstarším dokladem obchůzek v našich zemích je chla-

pečká biskupská hra ze 13. století, jejíž podobu o století později zachytil Jan Hus. Zde však líčí tuto dnes ctihodnou postavu následovně: „Žáci v kožešinových kuklách na hlavě přivezli na oslici v obráceném posazení, tj. tváří k ocasu, jednoho ze spolužáků jako tzv. biskupa do kostela na mši, kde pak prováděli značné nepřístojnosti: s pochodněmi v rukou vodili oslici s biskupem, konzumujícím přitom polévku a pivo, kolem oltářů, které on lascivním způsobem kadil, tancovali a lomozili.“

Postupně se však vlivem církve zformovalo náboženské a výchovné pojetí Mikuláše – biskupské oblečení (mitra, plášť, berla), zkoušení z katechismu, modlení a obdarovávání dětí, což se v různých obměnách udržuje do současnosti.

Na Valašsku patří mikulášské obchůzky dodnes k velmi živým výročním obyčejům, a tak se před nadcházejícím víkendem raději mějte na pozoru, protože k dorotivému Mikuláši patří neoddělitelně i daleko méně laskavý čert.

Mgr. Milada Fohlerová, etnograf, MRV, Vsetín

Foto: Mikuláš s čertem na obchůzce. Francova Lhota 2006. Foto: Fohlerová